

Griffie
t.a.v. fractie Lijst Brunssum Lokaal

Datum 16 mei 2023
Uw kenmerk
Ons kenmerk 202298487/202303648
Onderwerp Beantwoording artikel 43-vragen over
AWACS-vliegtuig met motorpech

Geachte heer L'Espoir,

Op 18 april 2023 ontvingen wij uw vragen (ex art. 43 RvO) over een AWACS-vliegtuig met motorpech. Ook over de PFAS-verontreiniging van het grondwater bij de vliegbasis Geilenkirchen stelde u een vraag, in aanvulling op uw vragen over dit onderwerp van 2 april 2023. In deze brief geven wij antwoord op uw vragen.

Vraag 1: Waarom is er in Beekdaelen een tijdelijk verbod op het gebruik van grondwater en in Brunssum niet inzake de PFAS-problematiek. Tenslotte is ons grondgebied en grondwater niet strikt gescheiden?

In onze antwoordbrief van 25 april 2023 over de PFAS-verontreiniging is dit aspect al aan de orde gekomen. De grondwaterstroming onder de basis is noordelijk en deels noordwestelijk gericht. Om die reden geldt het advies om geen grondwater te gebruiken alleen in de gemeente Beekdaelen.

Vraag 2: Wordt het college geïnformeerd over calamiteiten zoals nu genoemd? Zo ja waarom zet u dat niet door aan de raad? Zo nee waarom niet?

Het bericht 'Awacs-vliegtuig met motorpech veilig geland' van ZO-NWS (17 april 2023) waaraan u refereert luidde als volgt:

"Een Awacs-vliegtuig met motorpech is maandagmiddag veilig geland op de thuisbasis vlak over de grens bij Schinveld. Dat laat een woordvoerder van de basis weten op vragen van ZO-NWS.

Tijdens een oefening boven de Noordzee werd het probleem met één van de motoren ontdekt. Daarop werd meteen rechtsomkeert gemaakt. Om 16.10 uur landde het vliegtuig op de basis.

De veiligheid van de bemanning is geen enkel moment in gevaar geweest. De piloten worden in de simulator getraind op het plotseling uitvallen van motoren en vliegen en landen op drie motoren kan zonder problemen."

De basis heeft de gemeente Brunssum niet actief geïnformeerd over dit voorval. Mede naar aanleiding van uw vragen hebben wij wel navraag gedaan. Het door ons ontvangen antwoord treft u aan in deze brief.

Vraag 3: Is er tijdens de terugvlucht van het toestel met een defecte motor contact geweest met bijvoorbeeld de rampbestrijdingsdiensten of veiligheidsregio en wat zijn hierover de afspraken?

Wij hebben uw vragen voorgelegd aan de vliegbasis. Het volledige antwoord dat wij van de vliegbasis ontvingen luidde:

“Op maandag 17 april 2023 om 16.10 uur heeft een NAVO E-3A AWACS een voorzorglanding gemaakt op NAVO vliegbasis Geilenkirchen na het constateren van een mogelijk technisch defect van een van de vier motoren. Het defect is geconstateerd tijdens een training boven de Noordzee waarna besloten is om de training te onderbreken en terug te keren naar NAVO vliegbasis Geilenkirchen. Het vliegtuig is ontworpen om op drie motoren te kunnen vliegen en landen en onze piloten zijn daarvoor opgeleid en getraind. Onze E-3A AWACS vliegtuigen voldoen te allen tijde aan de strikt geldende luchtvaartseisen.

Bij noodgevallen op NAVO vliegbasis Geilenkirchen is een protocol van kracht, waarbij, indien nodig, de (regionale) veiligheidsdiensten worden geïnformeerd. Dit was maandag niet nodig. Persvragen zijn beantwoord na het landen van het vliegtuig om transparant naar de omgeving te zijn. De NAVO vliegbasis Geilenkirchen communiceert zelf niet actief over de status van vliegtuigen en/of operaties.”

Vraag 4: Duiden beide problemen niet op hetzelfde euvel, namelijk een volstrekt verouderde basis met idem vliegtuigen en baart dit geen zorgen voor ons dichtbevolkt gebied?

De vliegbasis dateert al uit 1953. Dat de basis inmiddels zeventig jaar bestaat wil echter niet zeggen dat het om een volstrekt verouderde basis gaat. Blusschuim met PFAS is nog tot 2020 gebruikt op de vliegbasis, daarin verschilt de AWACS-basis niet van andere vliegvelden. Dat maakt de opgetreden grondwater-verontreiniging echter niet minder zorgelijk.

De AWACS-toestellen zijn gemiddeld zo’n veertig jaar oud en zijn daarmee inderdaad op leeftijd in vergelijking met vliegtuigen die in de burgerluchtvaart worden ingezet. Met name de hoge geluidsproductie van de huidige AWACS-toestellen is een bron van aanhoudende zorg. Nieuwe vliegtuigen zijn veel stiller en het inmiddels opgestarte AWACS-vervangingsprogramma zal daarom naar verwachting verbetering in de situatie brengen. Voor de externe veiligheid is vooral het aantal vliegbewegingen van betekenis. Wat het college betreft blijft het aantal vluchten dat vanaf de basis wordt uitgevoerd om meerdere redenen bij voorkeur zo laag mogelijk.

Vraag 5: Wordt het college op de hoogte gesteld over het waarom van het defect en mogelijke gevolgen voor verdere vluchten daar men dezelfde motoren ook bij de andere vliegtuigen gebruikt?

Nee, dat is niet het geval.

Vraag 6: Is verplaatsing van de basis niet het beste antwoord op de nieuwe wereldpolitieke situatie?

In Geilenkirchen bevindt zich een volledig toegeruste vliegbasis. Mocht de AWACS-operatie naar elders worden verplaatst dan blijft er dus een uitgebreide infrastructuur achter. Het is geen gegeven zaak dat het vliegveld in dat geval volledig wordt ontmanteld.

Overigens hebben de ministers van Defensie van de gezamenlijke NAVO-landen onlangs in een intentieverklaring uitgesproken dat bij de beoogde vervanging van de toestellen de bestaande AWACS-infrastructuur – inclusief de thuisbasis in Geilenkirchen – zoveel mogelijk gehandhaafd zou moeten worden.

Vraag 7: Waarom wordt de Commissie AWACS Limburg in deze niet op de hoogte gebracht van dit soort incidenten?

Het zou inderdaad beter zijn als de commissieleden zaken niet eerst uit de media moeten vernemen. Dit ongeacht het antwoord op de vraag of incidenten wel of niet als ernstig beschouwd moeten worden. In verband met de PFAS-verontreiniging komt bij de eerstvolgende bijeenkomst van de Commissie AWACS Limburg ook de communicatie vanuit de basis aan de orde.

Vraag 8: Welke maatregelen neemt de basis en communiceert daarover om verder onheil te voorkomen?

Hoewel ook deze vraag aan de basis is voorgelegd hebben wij alleen de bij uw derde vraag vermelde reactie ontvangen. De plaatsvervangend basiscommandant heeft zich echter wel bereid verklaard om bij de eerstvolgende bijeenkomst van de Commissie AWACS Limburg op 28 juni 2023 nader in te gaan op de diverse onderwerpen waarover vragen bestaan.

Het college van burgemeester en wethouders van Brunssum,

burgemeester

secretaris